

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

Карташової Любові Андріївни

на дисертацію Самойленка Олексія Олександровича

«Організаційно-педагогічні умови підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на основі технологій дистанційного навчання»,

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження зумовлена інноваціями в системі післядипломної освіти, інтелектуальним, соціально-економічним рівнем розвитку України, рекомендаціями Ради Європи і вимогами Болонської конвенції, що ставлять підвищені вимоги до професійно-педагогічної підготовки керівників професійно-технічних навчальних закладів щодо володіння широким арсеналом новітніх методик і технологій навчання. У процесі розвитку та вдосконалення інформаційних і технічних засобів навчання у закладах післядипломної педагогічної освіти виникає потреба щодо подальшого використання технологій дистанційного навчання у підвищенні кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів.

Зважаючи на сучасність досліджуваної проблеми для педагогічної теорії і практики та недостатнє її висвітлення у наукових дослідженнях, проблематика інтеграції в процесі підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів за допомогою технологій дистанційного навчання є недостатньо обґрунтованою, тому дослідження є актуальним.

Необхідно відзначити, що викладений у рукописі дисертації матеріал є результатом уміння Олексія Олександровича Самойленка аналізувати і синтезувати зміст наукової літератури, самостійно ставити завдання дослідження і формулювати програму виконання цих завдань, що, в свою чергу, свідчить про високий рівень компетентності автора.

Структура роботи відповідає вимогам ДАК МОН України до дисертаційних робіт: вона складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертантом опрацьовано значний масив педагогічної, психологічної, методичної та фахової літератури (список опрацьованих джерел складає 247 найменувань, з яких – 26 іноземною мовою). Загальний обсяг дисертації – 253 сторінки, основний зміст подано на 176 сторінках, робота містить 18 таблиць та 20 рисунків.

Дослідження здійснювалося у три етапи протягом 2010-2015 років.

У вступі чітко обґрунтовано актуальність проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка корелює з темою та конкретизується у завданнях, окреслено об'єкт та предмет дослідження. Висвітлено наукову новизну, практичне значення, представлено результати впровадження. Логічно окреслено систему використаних в роботі дослідницьких методів.

У першому розділі – «Теоретичні засади підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на основі технологій дистанційного навчання» – на основі аналізу вітчизняної і зарубіжної педагогічної, психологічної і навчально-методичної літератури з'ясовано поточний стан окресленої проблеми; визначено базові поняття дослідження: «неперервна освіта», «компетентність», «компетенція», «дистанційне навчання», «післядипломна педагогічна освіта», «підвищення кваліфікації», «технології навчання», «технології дистанційного навчання», «керівник професійно-технічного навчального закладу», «комп'ютерно-мережева компетентність керівників професійно-технічних навчальних закладів».

У цьому розділі дисертації О. О. Самойленком обґрунтовано доцільність використання у процесі підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів таких методологічних підходів, як андрагогічний, гуманістичний, синергетичний, праксеологічний, компетентнісний та акмеологічний. Доведено, що у процесі підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів доцільно використовувати технології дистанційного навчання, що розширюють освітні можливості та сприяють

формуванню комп'ютерно-мережевої компетентності. Для керівників професійно-технічних навчальних закладів технології дистанційного навчання розширюють можливості обміну освітніми матеріалами не залежно від місця розташування та часу, методичної підтримки та індивідуального консультування з різних питань, що виникають у процесі опрацювання навчального матеріалу, у синхронному або асинхронному режимах.

У другому розділі – «Модель підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на основі технологій дистанційного навчання» – теоретично обґрунтовано модель та окреслено систему критеріїв та показників для виявлення рівнів сформованості комп'ютерно-мережевої компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи підвищення кваліфікації. Запропонована автором модель є логічним структурованим процесом підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи.

Визначено організаційно-педагогічні умови підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи: медійно-мережевий обмін навчальною інформацією, інтерактивне мережеве спілкування, моніторингова система накопичення знань та написання випускної роботи, проєкція технологій дистанційного навчання на професійну діяльність керівників професійно-технічних навчальних закладів. Автор обґрунтовує компоненти комп'ютерно-мережевої компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів: мотиваційно-змістовий, інтеграційно-діяльнісний, творчий .

У третьому розділі – «Експериментальна перевірка ефективності моделі підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи» – досліджено стан та рівень сформованості комп'ютерно-мережевої компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів та представлено результати експериментальної перевірки ефективності реалізації розробленої моделі, визначено шляхи впровадження

досліджуваних дистанційних технологій, інтерпретовано та узагальнено висновки проведеного дослідження.

Для перевірки ефективності методики підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи автором було розроблено та апробовано експериментальну програму дослідження, яка складалася з констатувального та формувального етапів експерименту. Слід зазначити, що у результаті проведення діагностики актуального стану сформованості комп'ютерно-мережевої компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи підвищення кваліфікації було виявлено, що керівники професійно-технічних навчальних закладів не мають достатньою мірою сформованих знань, умінь і навичок у використанні методики поєднання елементів технологій дистанційного навчання у професійній діяльності. Це дало змогу констатувати низький рівень розвитку їхньої комп'ютерно-мережевої компетентності.

Результати формувального етапу експерименту засвідчили ефективність методики підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи. Результати педагогічного експерименту засвідчили позитивну динаміку формування комп'ютерно-мережевої компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів. Теоретично обґрунтовані організаційно-педагогічні умови підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи сприяли позитивному вирішенню вказаної проблеми, забезпечили послідовне і ефективне формування комп'ютерно-мережевої компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів.

За результатами дослідження вперше науково обґрунтовано організаційно-педагогічні умови та модель підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на основі технологій дистанційного навчання. Розроблено критерії, показники та рівні сформованості комп'ютерно-мережевої компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі

керованої самостійної роботи підвищення кваліфікації. Подальшого розвитку набула методика розширення вмінь і навичок використання технологій дистанційного навчання у професійній діяльності керівників професійно-технічних навчальних закладів.

Практичне значення результатів дослідження визначається тим, що впроваджено й експериментально перевірено ефективність моделі підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи; розроблено методичні рекомендації та освітні мережеві ресурси для підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи; укладено освітній методичний комплекс змістового модулю «Засоби спілкування в дистанційному навчанні», до якого розроблено та апробовано навчальний посібник для керівників професійно-технічних навчальних закладів.

Результати дослідження використовуються в закладах післядипломної педагогічної освіти: Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Комунальний вищий навчальний заклад «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти.

Висновки дисертації сформульовані чітко та логічно, одержані результати підтверджують доцільність впровадження дистанційних технологій та засвідчують ефективність запропонованої експериментальної моделі підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на етапі керованої самостійної роботи.

Провідні ідеї та положення наукового дослідження висвітлено у 16 наукових працях автора, серед яких 5 опубліковано у фахових виданнях України, 2 у наукових періодичних виданнях інших держав, 1 у інших періодичних виданнях України, 7 у збірках матеріалів конференцій різного рівня, 1 навчально-методичний посібник.

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення результатів дослідження, вважаємо за доцільне відзначити, що в роботі є дискусійні моменти,

на яких слід зупинитися:

1. У першому розділі дисертації обґрунтовано риси, завдання, функції та професійні уміння керівника професійно-технічного закладу, але не в повному обсязі проаналізовано та визначене робоче поняття «керівник професійно-технічного закладу».
2. При висвітленні теоретико-методологічних підходів щодо підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів доцільно було б зробити порівняльну таблицю зіставлення досвіду впровадження дистанційних технологій навчання у післядипломній освіті науковцями в Україні та за кордоном.
3. При описі організаційно-педагогічних умов підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів у пункті 2.1 доцільно було б їх структурувати та відобразити у формі таблиці чи схеми, що, на нашу думку, сприяло б кращому їх розумінню.
4. У пункті 3.1. автором описано етапи експериментальної роботи у вигляді таблиці, доцільно було б вказати отримані результати на кожному етапі дослідження для отримання цілісного уявлення про дослідження.
5. Робота набула б більшого практичного значення, якби доповнити представлену методику підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів більш детальним описом методичної підтримки їх у міжкурсовий період.

Але висловлені зауваження не є принциповими та мають рекомендаційний характер і тому не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження і не знижують високої теоретичної та практичної цінності проведеного дослідження актуальної педагогічної проблеми.

В цілому, робота О. О. Самойленка відрізняється ґрунтовністю і глибиною проведеного дослідження, досить високим рівнем теоретичного узагальнення, самостійністю наукового пошуку, творчим підходом до розв'язання наукових проблем; використанням комплексу взаємодоповнюючих методів дослідження, адекватних меті, завданням, об'єкту та предмету дисертаційної роботи;

кількісним та якісним аналізом емпіричного матеріалу; а також позитивними результатами впровадження в навчальний процес. На особливу увагу заслуговують ґрунтовні додатки, які містить наукова робота дисертанта.

Аналіз дисертації й опублікованих наукових праць Олексія Олександровича Самойленка дає підставу зробити такий **висновок**: дисертація Олексія Олександровича Самойленка «Організаційно-педагогічні умови підвищення кваліфікації керівників професійно-технічних навчальних закладів на основі технологій дистанційного навчання» за актуальністю та змістом, обсягом і якістю оформлення, повнотою викладу, новизною та практичним значенням її основних результатів відповідає вимогам, що висуваються нормативними документами ДАК МОН України до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Доктор педагогічних наук,
професор,
завідувач лабораторії електронних
навчальних ресурсів Інституту ПТО НАПН України

Карташова Л.А.